

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS MIGRACIJOS POLITIKOS GAIRIŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITOS

2019-05-21 Nr.

Vilnius

1. Ataskaitą teikia Vidaus reikalų ministerija.

2. Ataskaitos esmė. Teikiama apibendrinta informacija apie migracijos procesus 2018 metais ir atsakingų institucijų vykdytus darbus atskirose migracijos politikos kryptių srityse (emigracijos ir grįžtamosios migracijos, imigracijos, prieglobsčio, užsieniečių integracijos, institucinės sandaros, kovos su neteista migracija ir tarptautinio bendradarbiavimo).

3. Migracijos procesų analizė

- **Lietuvos Respublikos gyventojų skaičius**

Nuolatinių gyventojų skaičius Lietuvoje pastaraisiais metais nuolat mažėja:

- 2015 m. – 2 921 920;
- 2016 m. – 2 888 558;
- 2017 m. – 2 847 900;
- 2018 m. – 2 810 100;
- **2019 m. pradžioje – 2 794 000 (išankstiniai duomenys).**

- **Užsieniečių, gyvenančių Lietuvos Respublikoje, skaičius**

Lietuvos Respublikoje gyvenančių užsieniečių nuolat daugėja:

2015 m. – 40 284 (0,8 proc. daugiau nei 2014 m.);
2016 m. – 43 604 (10 proc. daugiau nei 2015 m.);
2017 m. – 49 387 (13,3 proc. daugiau nei 2016 m.);
2018 m. – 58 022 (17,5 proc. daugiau nei 2017 m.).

- **Emigrantų skaičius**

Emigravusių iš Lietuvos skaičius mažėja: 2018 m. iš Lietuvos emigravo 32 206 nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, t. y. 15 619 žmonių mažiau nei prieš vienus metus (2017 m. iš Lietuvos emigravo 47 925, 2016 m. – 50 333 gyventojai).

Bendrasis emigracijos rodiklis – per 2018 m. emigravusių ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis, skaičiuojamas 1 tūkst. gyventojų, – **11,5** (2017 m. – 16,9; 2016 m. – 17,5; 2015 m. – 15,3; 2014 m. – 12,5).

- **Lietuvos Respublikos piliečių, grįžusių gyventi į Lietuvos Respubliką, skaičius**

Grįžusių (reemigravusių) Lietuvos Respublikos piliečių skaičius 2018 m. padidėjo - į Lietuvą grįžo gyventi 16 592 Lietuvos Respublikos piliečiai (2017 m. – 10 155). 13 008 asmenys grįžo iš kitų ES valstybių. Iš Jungtinės Karalystės grįžo 7 596, t. y. 45,8 proc. visų grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių (2017 m. – 4 904 Lietuvos Respublikos piliečiai), iš Norvegijos – 1 875 (2017 m. – 978), iš Airijos – 1 231 (2017 m. – 807), iš Vokietijos – 1 212 (2017 m. – 643).

Tarptautinės migracijos organizacijos Migracijos informacijos centras „Renkuosi Lietuvą“ **2018 m. suteikė 2 131 konsultaciją grįžimo į Lietuvą klausimais, t. y. daugiau kaip du kartus daugiau negu 2017 m.**

- **Užsieniečių, atvykusių gyventi į Lietuvos Respubliką, skaičius**

2018 m. bendras į Lietuvą imigravusių asmenų skaičius – 29 000 (2017 m. - 20 400; 2016 m. - 20 200; 2015 m. – 22 100).

Daugiausia užsieniečių pernai į Lietuvą imigravo iš:

Ukrainos – 5 732 (2017 m. – 4 340);

Baltarusijos – 3 257 (2017 m. – 2 714);

Rusijos Federacijos – 780 (2017 m. – 656);

Indijos – 363 (2017 m. – 336).

Bendrasis imigracijos rodiklis (imigrantų skaičius, tenkantis 1 000 nuolatinių gyventojų) **2018 m. buvo 10,3** (2017 m. - 7,2 ; 2016 m. – 7,0; 2015 m. – 7,6).

- **Užsieniečiams išduotų leidimų dirbti skaičius**

2018 m. išduotas 3 641 leidimas užsieniečiams dirbti Lietuvos Respublikoje, tai 1,6 proc. daugiau nei 2017 m. (2017 m. buvo išduoti 3 583 leidimai dirbti Lietuvos Respublikoje), **tačiau 72 proc. mažiau nei 2016 m.** (2016 m. – 12 600, 2015 m. – 6 873). Daugiausia leidimų dirbti, kaip ir praėjusiais metais, išduota **Ukrainos - 2 707** (2017 m. - 2 315) **ir Baltarusijos - 498** (2017 m. - 636) **piliečiams**. 2018 m. leidimus dirbti Lietuva išdavė 38 valstybių piliečiams (2017 m. – 40).

Sumažėjusį išduotų leidimų dirbti užsieniečiams skaičių lėmė nuo 2017 m. nebetaikomas leidimo dirbti reikalavimas studentams, kurie studijuoja Lietuvos Respublikoje turėdami leidimą laikinai gyventi studijų pagrindu; taip pat nuo 2017 m. **pasikeitus teisiniam reglamentavimui, užsieniečiai, kurie patenka į trūkstančių profesijų sąrašą, komandiruoti užsieniečiai atleisti nuo pareigos įsigyti leidimą dirbti.**

Šie ir kiti migracijos procesų analizės duomenys plačiau pristatomi ir komentuojami ataskaitoje.

4. Pagrindinės ataskaitos išvados

Emigracijos ir grįžtamosios migracijos srityje:

- patvirtinta Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 m. strategija ir šios strategijos įgyvendinimo 2019–2021 metų tarpinstitucinis veiklos planas;
- įgyvendinamos „Globalios Lietuvos“ programos priemonės;
- teikiama parama užsienio lietuviams mokslo, švietimo ir kultūros srityse;
- įgyvendinamos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatytos priemonės, susijusios su grįžtamosios migracijos skatinimu ir grįžusių Lietuvos piliečių integracija;
- plėtojama Migracijos informacijos centro veikla;
- įgyvendinamos Užimtumo didinimo 2014–2020 m. programos priemonės;
- skatinama investicinė ir diasporos įsitraukimo į ekonominę veiklą aplinka;
- stiprinama ekonominė gerovė ekonomiškai silpnuose regionuose.

2018 m. jau antrus metus iš eilės užfiksuotas emigracijos rodiklio mažėjimas Lietuvoje. Ženkliai padidėjo ir reemigravusių asmenų skaičius. Nors emigracijos iš Lietuvos problematika vis dar išlieka, gyventojams pasirenkant ekonomiškai labiau pažengusias valstybes, statistika taip pat rodo, kad **į Lietuvą atvyksta vis daugiau kitų šalių piliečių**. Didžioji dalis užsienio lietuvių taip pat galvoja apie grįžimą į Lietuvą, tačiau daugelis iš planuojančių grįžti to daryti artimiausiu metu neplanuoja.

Imigracijos srityje:

- supaprastintos procedūros ir nustatytos palankesnės atvykimo ir buvimo sąlygos užsieniečiams, atvykstantiems studijų, stažuotės tikslais, atlikti mokslinius tyrimus, eksperimentinės plėtros darbus mokslo ir studijų institucijose, taip pat užsieniečiams, atvykstantiems dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą;
- inicijuotas naujo pavyzdžio dokumentų ES valstybių narių piliečiams išdavimo reglamentavimas;
- Patvirtintų įmonių sąrašo sudarymas supaprastino ir paspartino imigracijos procedūras užsieniečiams, atvykstantiems dirbti į tokias įmones;
- atsisakyta perteklinių procesų ir reikalavimų, supaprastinta dalis administracinių procedūrų tvarkant atvykimo dokumentus;
- vystomos procedūros startuolių vizoms gauti;
- praplėstas Profesijų, kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašas, taip pat Užimtumo tarnybos direktoriaus kas pusmetį tvirtinamas trūkstamų profesijų sąrašas;
- sutrumpinti laisvų darbo vietų registravimo ir dokumentų dėl leidimų dirbti užsieniečiams tvarkymo terminai;
- papildytas sezoninių darbų sąrašas;
- inicijuotas klausimo dėl lietuvių kilmės asmenų, asmenų, turinčių teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, ir jų šeimos narių perkėlimo į Lietuvos Respubliką iš humanitarinės krizės apimtų šalių svarstymas.

Mažėjant Lietuvos gyventojų skaičiui, **teisėta migracija ir toliau vertinama kaip svarbus įrankis užtikrinant Lietuvos socialinės gerovės tvarumą ir ekonomikos augimą.** Lietuvos **imigracijos sistemą siekiama nuolat išlaikyti subalansuotą**, kad ji atitiktų Lietuvos vykdomos imigrantų „pritraukimo“ politikos prioritetus ir poreikius, bet kartu nepaveiktų Lietuvos piliečių interesų. **Imigracijos politika derinama su turimais vidaus darbo rinkos resursais.**

Ataskaitoje išvados pateikiamos taip pat ir kitose srityse – prieglobsčio (tarptautinės apsaugos), užsieniečių integracijos, kovos su neteisėta migracija, institucinės sandaros ir bendradarbiavimo tobulinimo, tarptautinio bendradarbiavimo.

5. Pasiūlymai atsakingoms institucijoms

- Užtikrinti efektyvų Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 m. strategijos įgyvendinimo 2019–2021 metų tarpinstitucinio veiklos plano priemonių, kurios prisidėtų prie demografinės situacijos valstybėje gerinimo, emigracijos srautų mažinimo ir grįžtamosios migracijos skatinimo, įgyvendinimą;
- plėsti informacinės ir konsultacinės pagalbos su grįžimu į Lietuvą ir gyvenimu Lietuvoje susijusiais klausimais teikimą, užtikrinant Migracijos informacijos centro funkcionalumą ir reikiamą finansavimą;
- įgyvendinti ir plėtoti imigracijos skatinimo priemones, atsižvelgiant į valstybės poreikius ir prioritetus;
- stiprinti užsieniečių atvykimo ir buvimo Lietuvos Respublikoje kontrolę, aktyviau vykdyti prevencines darbo kontrolės priemones, siekiant mažinti nelegalaus darbo riziką;
- didinti prieglobsčio prašytojų priėmimo ir apgyvendinimo pajėgumus, skiriant didesnę finansavimą prieglobsčio prašytojams apgyvendinti;
- efektyvinti prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo procedūras, optimizuoti prieglobsčio prašymų nagrinėjimo procesus;

- vykdyti užsieniečių integracijos procesų ir politikos įgyvendinimo stebėseną, išanalizuoti teisėkūros ir praktinio įgyvendinimo procesus užsieniečių ir prieglobsčio gavėjų integracijos srityje, prireikus – inicijuoti reikiamų teisės aktų pakeitimus;
- užtikrinti migracijos procesų valdymo sistemos pertvarkos įgyvendinimą, migracijos procedūrų perkėlimą į elektroninę erdvę, efektyviau veikiančią migracijos paslaugų sistemą.

6. Dalykinio vertinimo išvada. Vidaus reikalų ministerija kartu su ataskaita teikia Vyriausybės protokolinio sprendimo projektą, kuriame teikiami siūlymai atsakingoms institucijoms atsižvelgti į Lietuvos migracijos politikos gairėse numatytų migracijos politikos kryptių įgyvendinimo ir migracijos procesų 2018 m. stebėsenos ataskaitoje pateiktas rekomendacijas.

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimais buvo supaprastinta visa eilė imigracijos procedūrų, siūlytina papildyti Vyriausybės protokolinio sprendimo projekto 2.1 punktą pavedimu atsakingoms institucijoms vykdyti nuolatinę teisinio reglamentavimo dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo darbo ar kitos teisėtos veiklos tikslais praktinio įgyvendinimo stebėseną, siekiant nustatyti, ar supaprastintos imigracijos procedūros nesudaro galimybės jomis piktnaudžiauti, neskatina pigios darbo jėgos atvykimo iš trečiųjų šalių, neturi negatyvaus poveikio nacionaliniams darbo rinkos santykiams, prireikus – inicijuoti reikiamų teisės aktų pakeitimus.

Taip pat, atsižvelgiant į vykdomą migracijos procesų valdymo sistemos pertvarką ir į priimtus Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ bei kitų su migracijos ir demografijos klausimais susijusių teisės aktų pakeitimus siūlytina Vyriausybės pasitarimo protokoliniu sprendimu pavesti Vidaus reikalų ministerijai įvertinti Vyriausybės 2014 m. sausio 22 d. nutarimo Nr. 79 „Dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo“ ir juo patvirtintų Lietuvos migracijos politikos gairių pakeitimo tikslingumą, ir prireikus iki 2019 m. gruodžio 31 d. nustatyta tvarka parengti ir pateikti Vyriausybei minėtojo nutarimo pakeitimo projektą.

Siūlome ataskaitą svarstyti Vyriausybės pasitarime.

Patarėja

Aušrina Genienė

Aušrina Genienė, tel. 8 706 63 769, el. p. ausrina.geniene@lr.lt